

natuurpunt MEETJESLAND

foto: Chris Bruggeman- Inventariseerders aan het werk in de Kalevallei

NATUURHISTORISCH TIJDSCHRIFT Zomer 2022

Natuurpunt Natuurhistorische werkgroep Meetjesland

Is de overkoepelende organisatie van alle Meetjeslandse afdelingen van Natuurpunt inzake Natuurstudie.

Het bestuur is als volgt samengesteld:

- Voorzitter: Chris Bruggeman
(tel. 09/377.71.40)
chris.bruggeman@skynet.be
- Penningmeester: Marc Zwertvaegher
(tel. 09/253.52.85)
marc.zwertvaegher@pandora.be
- Verantwoordelijke Plantenwerkgroep: William White (tel. 09/377.85.84)
william.white@telenet.be
- Verantwoordelijke Paddenstoelenwerkgroep: Lia Van Landschoot en Germain De Wispelaere
vanlandschootlia@live.be
- Verantwoordelijke Werkgroep Ongewervelden: Jan Versigghel
jan.versigghel@skynet.be
- Verantwoordelijke Zoogdierenwerkgroep: Pieterjan Dhont
dhont_pieterjan@hotmail.com

Het Natuurhistorisch tijdschrift verschijnt 3 à 4 x per jaar.

Website:

www.natuurpunt.be/afdelingen/natuurhistorische-werkgroep-meetjesland

Werkten mee aan dit nummer:

Chris Bruggeman, Peter De Craene, André Braeckman, Bart Vandevoorde, Henk Wallays, Walter Belis

Lay-out voorblad: Sebastian Schulte

INHOUD

Editoriaal

Enkele opmerkelijke plantenwaarnemingen tijdens het voorjaar van 2022

1000-soortendag 2022 in de Kalevallei te Merendree

Australische mierkever (*Tarsostenus carus*) in het Meetjesland

Mierkevers in het Meetjesland

Dood hout- en schimmelkevers in het Maldegemveld

De Piepschuimkever (*Alphitobius diaperinus*), een Afrikaanse immigrant

De Hop (*Upupa epops*) meer en meer te zien

Boekbesprekingen

Agenda werkgroepen

Editoriaal

Beste natuurliefhebber,

Onze natuur wijzigt de laatste jaren drastisch. Hiervoor zijn er meerdere oorzaken: klimaatwijziging, de stikstofproblematiek, habitatverlies, intensieve landbouw, een veranderde mentaliteit bij de bevolking,.. Nog steeds zijn er mensen en organisaties die dit ontkennen, alhoewel de wetenschappelijke bewijzen er zijn.

Zelfs wij als natuurliefhebbers zien een duidelijke evolutie, die reeds meermaals te sprake is gekomen in ons tijdschrift. Ook deze maal in een aantal artikels aandacht voor de wijziging in onze directe omgeving.

Volgens Vogelbescherming Vlaanderen zouden er sinds 1980 ongeveer 247 miljoen minder mussen te zien zijn in Vlaanderen. In Europa zouden er de laatste dertig jaar een half miljard broedvogels minder zijn. In Noord-Amerika zijn er de laatste 50 jaar drie miljard vogels minder, zijnde een achteruitgang met 30%. Getallen waarvan we zouden moeten duizelen.

In het Amazonewoud worden jaarlijks nieuwe records gebroken. Steeds meer bos wordt gekapt, zodat de biodiversiteit en het aantal dieren drastisch afneemt. Onderzoekers van de universiteit van Maryland ontdekten pas geleden dat het in de Amazone steeds stiller wordt.

In Vlaanderen is recent een nieuwe Rode Lijst van Libellen verschenen. Voor een aantal soorten is de verbeterde waterkwaliteit positief, maar voor libellen van voedselarme stilstaande wateren (vennen) is de situatie achteruitgegaan. Alle soorten uit dit biotoop zijn nu bedreigd.

In een eerste artikel bespreken we enkele opvallende plantensoorten waargenomen in 2022. Twee van de vijf soorten zijn van oorsprong niet inheems, maar komen meer en meer voor. Tijdens de excursies met onze Plantenwerkgroep zijn steeds tussen de 4 à 12% van de gevonden planten niet inheems, wat de laatste jaren toch een toename is. Meestal gaat het ook over grotere populaties en niet hier en daar over een verdwaald exemplaar.

Verder bespreken we enkele kevers, waaronder ook een nieuwe exoot afkomstig uit Australië behorende tot de familie van de Mierkevers. Een andere exoot, die al veel langer in onze regio voorkomt, de piepschuimkever, is afkomstig uit Afrika.

Ook enkele kevers die te vinden zijn achter schors of in en op houtzwammen passeren de revue. Dit naar aanleiding van een zoektocht in een bosje noordelijk in het Maldegemveld.

Tot slot voor de liefhebbers een portret van de Hop, die ook meer en meer gezien wordt in onze regio en na meer dan 30 jaar terug tot broeden kot in Vlaanderen.

Veel leesplezier.

Chris Bruggeman

Wens je dit tijdschrift niet langer meer te ontvangen, laat het ons gerust weten en we schrappen je uit onze mailinglijst.

Enkele opmerkelijke plantenwaarnemingen tijdens het voorjaar van 2022

Chris Bruggeman

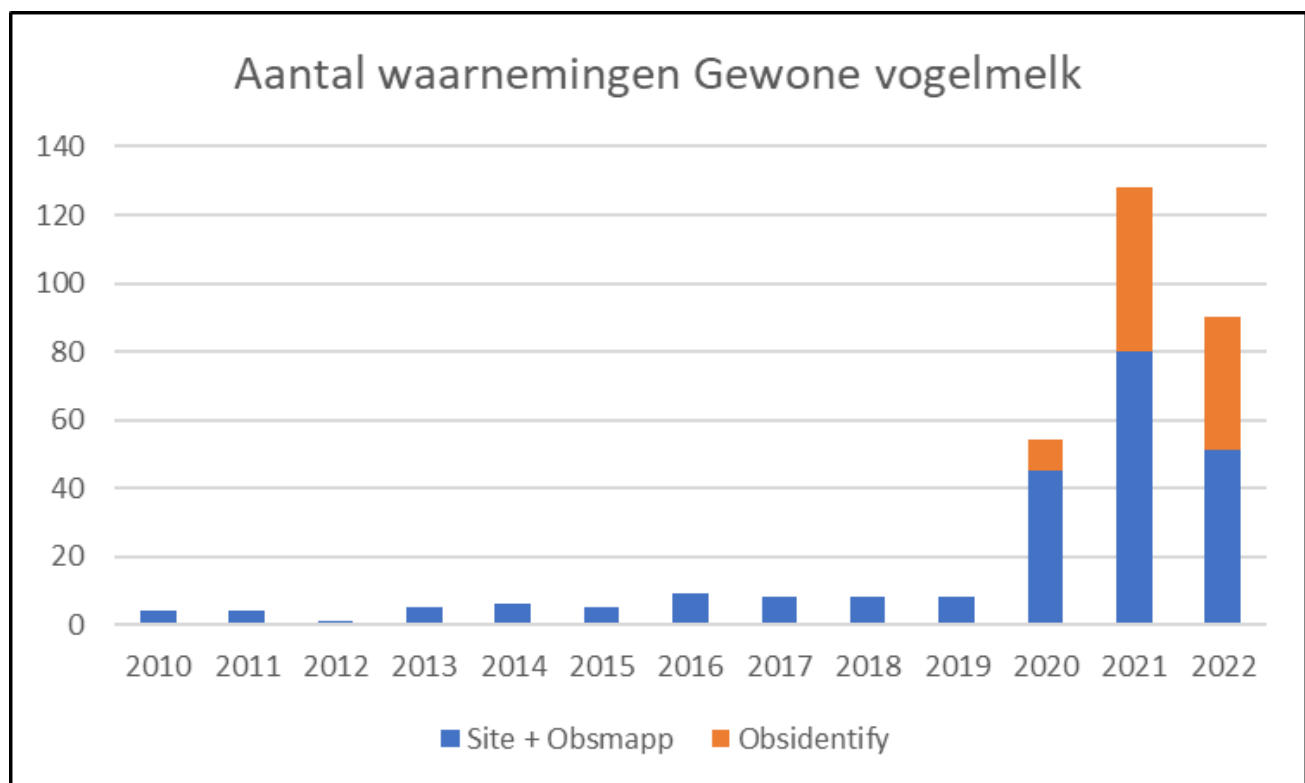
In dit artikel belichten we enkel opmerkelijke plantensoorten gespot tijdens het voorjaar van 2022:

- Gewone vogelmelk
- Blauw walstro
- Paarse schubwortel
- Kransmuur
- Muurfijnstraal

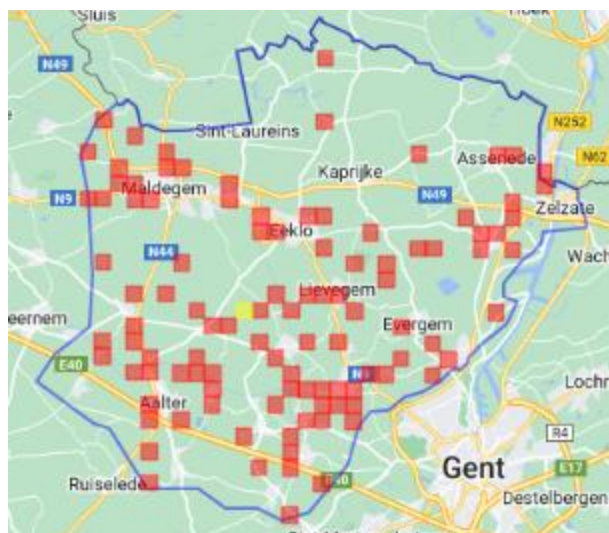
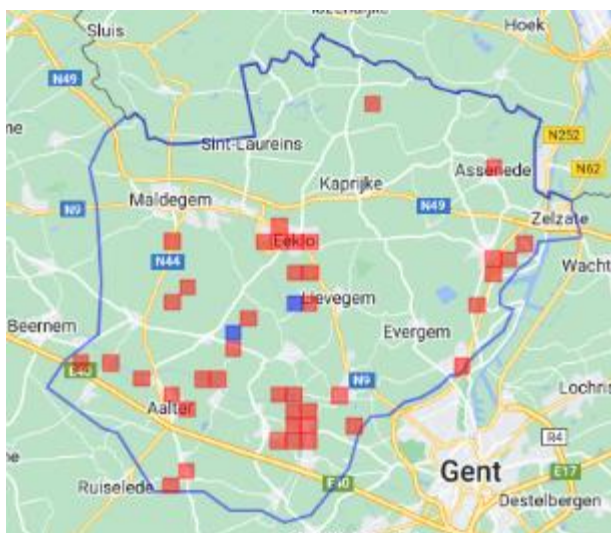
Gewone vogelmelk (*Ornithogalum umbellatum*)

Deze opvallende soort neemt de laatste jaren wellicht meer en meer toe, alhoewel er misschien door meer waarnemers naar planten wordt gekeken. Zeker na de invoering van het programma Obsidentify sinds 2020. In bijgevoegde grafiek zie je de waarnemingen vanaf 2010 tot eind april 2022 in het Meetjesland. Het is opvallend dat er sinds 2020 toch heel wat meer waarnemingen van deze plant zijn en dit is niet alleen te wijten aan Obsidentify.

Ook de verspreidingskaartjes voor de periode 2010-2019 en 2020-2022 zijn toegevoegd.

De gewone vogelmelk behoort tot de Aspergefamilie. Vroeger werd de soort ondergebracht binnen de Lelifamilie en dat is niet vreemd gezien de vorm van de bloemen. Ze hebben inderdaad wat weg van kleine lelietjes.

De bloemen staan in een schermvormige tros op een bloemsteel die uit een ondergrondse bol te voorschijn komt. De tros lijkt zo sterk op een scherm, omdat de bloemstelen van de onderste bloemen veel langer zijn dan die van de bovenste bloemen en omdat de stelen schuin naar boven gericht staan. Een bloem in knop kleurt groen, en als de bloem opengaat, blijven de twee maal drie bloemdekbladen in het midden groen van kleur. De randen van de bloemdekbladen zijn wit en aan de binnenkant zijn de bloemdekbladen geheel wit. We spreken bij bloemen van soorten uit de lelie- en aspergeachtigen van bloemdekbladen, omdat de van oorsprong drie kelk- en kroonbladen wel nog structureel te onderscheiden zijn, je kunt zien dat er sprake is van drie buitenste (kelk-) en drie binnenste bloemdekbladen (kroonbladen), maar qua vorm en kleur praktisch aan elkaar gelijk zijn. Onderzoek heeft uitgewezen dat de plant zich in onze streken vrijwel alleen maar door middel van bollen verspreidt en dat de zaden weliswaar kunnen kiemen maar slechts zelden tot een volwassen plant uitgroeien. Mogelijk kan dit wel plaatsvinden met zaad dat van elders afkomstig is. De uitbreiding van de laatste jaren kan mijn inziens niet gebeurd zijn door de uitsluitende verspreiding van de bloembollen. Alhoewel de soort weinig in tuinen te vinden is, kan verspreiding door middel van tuinafval hier en daar ook wel voor een uitbreiding zorgen.

Blauw walstro (*Sherardia arvensis*)

Deze eerder zeldzame soort wordt steeds zeldzamer, maar wordt vaak ook in het stedelijk gebied gevonden in randen van grasvelden en dergelijke, daar waar de grond open genoeg is om te kunnen kiemen. Ook op industrieterreinen is ze regelmatig te vinden. Ze groeit het liefst op zandige, wat kalkhoudende bodems.

Het is een éénjarige plantensoort uit de Sterbladigenfamilie of Rubiaceae, gekenmerkt door de op de grond liggende sterk vertakte kantige stengels die bezet zijn met kransen van bladeren. De onderste kransen hebben vaak vier omgekeerd

eironde bladeren, naar boven toe staan er in de kransen zes bladeren die lancetvormig zijn en helemaal bovenaan de stengels staan de bloemen in een soort hoofdje bij elkaar en dat hoofdje is omgeven door een krans van acht bladeren. Alle bladeren eindigen in een punt en zijn aan de rand ruw behaard. Ook de stengels zijn met ruwe haartjes bezet. De kleur van de kroonbladen is blauw tot lila.

We vonden deze plantensoort voor het eerst in het Meetjesland met onze Plantenwerkgroep in het gazon in de buurt van de Sint-Vincentiuskerk in Eeklo-Centrum in 2003. In 2019 waren op deze plaats nog minstens 50 bloeiende planten aan te treffen en in 2022 is dit nog steeds het geval.

Dit jaar werd een zeer grote populatie aangetroffen van enkele 1000-den planten eind april tussen het fietspad en de afwateringssloot op de weg van Ronsele naar Zomergem. De slootrand kleurde letterlijk blauw van de bloeiende planten.

Hierbij een kaartje van de verspreiding in het Meetjesland in de periode 2010-2022.

Paarse schubwortel (*Lathraea clandestina*)

Deze in onze regio zeldzame soort, die echter heel algemeen is in de Vlaamse Ardennen werd dit jaar op twee plaatsen waargenomen in het Meetjesland, zijnde in Merendree en Maria-Aalter. Ook vorig jaar werd op beide plaatsen deze plant waargenomen.

De populatie in Merendree (in een reservaat van Natuurpunt) is reeds gekend sinds 2016 en deze in Maria-Aalter sinds vorig jaar.

In de periode 2013-2017 was ook een populatie gekend in Ursel, maar nadien niets meer over vernomen. In 1998 werd door de Plantenwerkgroep een populatie gevonden in Eeklo, die reeds gekend was vanaf 1997. Intussen is deze populatie verdwenen, samen met de aanwezige populieren.

De paarse schubwortel is een halfparasiet die voorkomt aan de voet van populieren.

Kransmuur - Polycarpon tetraphyllum

Deze eenjarige plant is oorspronkelijk uit Zuid- en Zuidwest-Europa, maar is intussen ingeburgerd in o.a. Duitsland, België en Nederland, maar ook in Amerika, Australië en Nieuw-Zeeland. Is nu reeds vrij algemeen, voornamelijk in stedelijke gebieden. Ingeburgerd tussen 1975 en 1999. In het Gentse in bepaalde wijken zeer courant te vinden langsheen voetpaden.

Ze verkiest zonnige, warme, open plaatsen (tredplant) op droge, voedselrijke tot zeer voedselrijke, zandige of vaak stenige grond. Daarom vaak te vinden op rotsachtige plaatsen, op voetpaden, tussen straatstenen en aan de voet van muren.

In Eeklo enkele jaren terug gevonden op de terreinen van het College-Ten Doorn, waar ze beperkt blijft standhouden. Intussen ook reeds aangetroffen in 2022 langsheen de Industrielaan in Eeklo.

Voorheen ook reeds aangetroffen in Maldegem, Aalter en Ertvelde.

Muurfijnstraal - Erigeron karvinskianus

Ook een echte stadsplant is de Muurfijnstraal, die stilaan ook begint op te duiken in het Meetjesland. Zoals zovele soorten worden opvallende soorten vaker ingegeven op waarnemingen.be dank zij ObsIdentify. Niet altijd gaat dit over echt verwilderde exemplaren, daar deze plant oorspronkelijk is ingevoerd als sierplant. Ze is afkomstig uit Mexico.

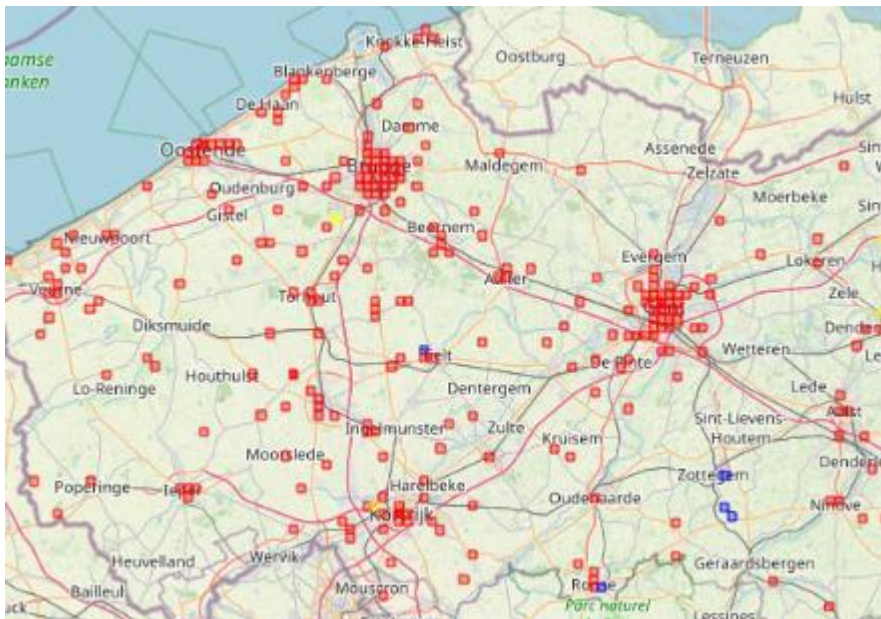
Door het overvloedig vruchtpluis kan ze zich snel uitbreiden op geschikte groeiplaatsen. Ze voelt zich vooral thuis op rotsachtige plaatsen, tussen straatstenen, aan de voet van muren en op oude muren.

Vooraf in stedelijk gebied reeds vrij algemeen te vinden op oude muren en vooral langsheen kademuren zoals de Brugse Reien en het Gentse. Deze concentraties zijn duidelijk te zien op bijgevoegd kaartje.

In het Meetjesland recent ook gevonden in Eeklo op een oude muur in de Zuidmoerstraat en op de Huysmanhoeve. Verder ook in Aalter, Maldegem en Merendree.

De naam fijnstraal, die ook nog aan andere planten gegeven wordt uit een ander plantengeslacht is afkomstig van de zeer smalle, fijne straalbloemen.

1000-soortendag 2022 in de Kalevallei te Merendree

Chris Bruggeman

Dit jaar was het de bedoeling dat we in de Kalevallei te Merendree drie graslandjes met min of meer dezelfde abiotiek (bodem, grondwaterregime) die korte of langere tijd in beheer zijn van Natuurpunt volledig te inventariseren om het effect van het beheer op de biodiversiteit na te gaan.

Er werd gekozen voor een graslandje dat twee jaar in beheer was, een grasland van 10 jaar in beheer en tenslotte een grasland van 40 jaar in beheer.

Allereerst werd ieder graslandje op planten geïnventariseerd.

Het registreren van waarnemingen gebeurt meestal volgens het systeem van 'streeplijsten'. Voor het opvolgen van het beheer van een gebied op lange termijn is het ook zinvol om planten te monitoren op basis van aantallen per soort. Deze methode, gebaseerd op de Schaal van Tansley werd gedemonstreerd door Bart Vandevoorde. Deze Tansley-schaal gebruiken we om de bedekking te schatten van plantensoorten op perceel/landschapsniveau. Deze schaal combineert frequentie (aantal individuen) en bedekkingsgraad.

Volgende categorieën worden gebruikt:

Code	Naam	Densiteit (per ha)	Bedekking
ZS	Zeer schaars	1 tot 3 individuen	<< 5 %
S	Schaars	4 tot 9 individuen	<< 5 %
WT	Weinig talrijk	10 tot 49 individuen	<< 5 %
T	Talrijk	>> 50 individuen	< 5 %
B	Bedekkend	Niet van belang	5 – 25 %
KB	Kwart bedekkend	Niet van belang	25 – 50 %
HB	Half bedekkend	Niet van belang	50 – 75 %
D	Dominant	Niet van belang	>> 75 %

Daarnaast werd ook de randvegetatie op dezelfde manier bekeken en de totale bedekkingsgraad, die in alle gevallen bijna steeds bestaat enkel uit de kruidlaag en hier en daar een molshoop.. Hieronder geven we de resultaten enkel weer van de hoofdmoot van het grasland. In de rand troffen we vooral de aangeplante schietwilgen terug

De resultaten waren als volgt:

- **Grasland 2 jaar in beheer**

HB	Gestreepte witbol
B	Engels raaigras, fioringras
T	Kruipende boterbloem, ruw beemdgras, grote vossenstaart, glanshaver
WT	Ridderzuring, fluitenkruid, paardenbloem, zachte dravik, veldereprijs, kropaar, witte klaver
S	Gewone hoornbloem, grote brandnetel, pinksterbloem, gewoon reukgras

- **Grasland 10 jaar in beheer**

HB	Gestreepte witbol
B	Engels raaigras, ruw beemdgras, trosdravik op 1/8 van het perceel
T	Fioringras, gewone hoornbloem, glanshaver, veenwortel
WT	Paardenbloem, veldereprijs, witte klaver, akkerdistel, veldzuring, geknikte vossenstaart, kweek
S	Ridderzuring, fluitenkruid, grote vossenstaart, zachte dravik, scherpe boterbloem, heermoes, gewone engelwortel, ijle dravik, smalle weegbree
ZS	Kleine klaver, timoteegras, grote brandnetel

- **Grasland 40 jaar in beheer**

KB	Gestreepte witbol, smalle weegbree, scherpe boterbloem, gewoon reukgras,
B	Grote vossenstaart, rode klaver
T	Ruw beemdgras, pinksterbloem, Engels raaigras, pinksterbloem, scherpe boterbloem, gewone hoornbloem, trosdravik, scherpe zegge op 1/8 van het perceel
WT	Paardenbloem, kleine klaver, akkerdistel, veldereprijs, pitrus
S	Knoopkruid, witte klaver, kruipend zenegroen, veenwortel, zachte dravik, heermoes, mannagras, ruige zegge, geknikte vossenstaart
ZS	Zilverschoon, zomereik, moerasrolklaver, kale jonker, gewoon biggenkruid, veldlathyrus

Visueel zagen de graslanden die 2 jaar en 10 jaar in beheer waren er bijna identiek uit, maar we zien een toename van het aantal soorten na 10 jaar en een toename van de bloemen ipv grassen. Na 40 jaar is er visueel reeds een zeer groot verschil, veel meer soorten en veel meer bloemen.

Het totaal aantal planten/perceel, met en zonder randvegetatie inbegrepen is als volgt:

2 jaar in beheer	40	18
10 jaar in beheer	44	29
40 jaar in beheer	65	35

Naast de planten werden ook de insecten geïnventariseerd in de drie graslandjes.

Qua insecten ea. is het moeilijk een verschil vast te stellen daar de zoekintensiteit niet overal identiek was. Het perceel 40 jaar in beheer was duidelijk het meest biodivers en hier hebben we ook de meeste zoekinspanningen gedaan. Hier toch een aantal soorten gebonden aan schrale graslanden aangetroffen zoals dwerghuismoeder en bruine daguil. Daar deze plaats het soortenrijkst was aan bloemen, hier ook het meest aantal dagvlinders aangetroffen (maar hadden ook wel de beste weersomstandigheden na de middag).

Perceel dat 2 jaar in beheer was rijker dan dit van 10 jaar in beheer, meer zoekinspanning en eigenlijk een meer diverse randvegetatie. Hier troffen we een zeer zeldzame roest aan op echte valerian, namelijk de eencellige valerianroest (is microscopisch onderzocht). Zeldzaamheid voor roesten is nogal twijfelachtig, daar hier niet zoveel naar gezocht wordt.

	40 jaar	10 jaar	2 jaar
Nachtvinders en micro's	34	6	6
Vliegen en muggen	19	8	18
Kevers	14	11	13
Dagvlinders	9	1	2
Libellen	6	1	1
Bijen, wespen en mieren	5		1
Geleedpotigen (overig)	3		3
Zoogdieren	2	2	1
Insecten (overig)	2	2	3
Mossen en korstmossen	2		
Reptielen en amfibieën	1		1
Paddenstoelen	1	3	3
Sprinkhanen en krekels	1		1
Wantsen en cicaden	1	1	4
Totaal	100	35	57

Tenslotte werd hier en daar ook nog geïnventariseerd buiten de drie graslandjes. In het afgebakende gebied van de Kalevallei in Merendree-Lovendegem werden gedurende onze 1000-soortendag in totaal 401 soorten waargenomen, waarbij 94 soorten nieuw waren voor het gebied. Hierdoor is het aantal soorten voor dit gebied toegenomen tot 1370 soorten.

Er was ook s' morgens een vogelwandeling voorzien, waarbij een koppel broedende boomvalken het toppunt was. Daarnaast ook zingende bosrietzanger en gekraagde roodstaart het vermelden waard zijn.. In de namiddag kom ook een roepende kwartel waargenomen worden.

Alle resultaten kunnen geraadpleegd via de volgende link: [Bioblitz Kalevallei 2022 - Waarnemingen.be](#).

Australische mierkever (*Tarsostenus carus*) in het Meetjesland

Chris Bruggeman

Op 11 juni 2022 landde een kleine kever met een opvallende tekening op mijn terrastafel. Een soort die ik niet direct kon herkennen, maar die op het eerste zicht behoorde tot de familie van de Mierkevers (Cleridae). Veelal probeer ik bij een onbekende soort een naam te vinden via de website Kerbtier.de,

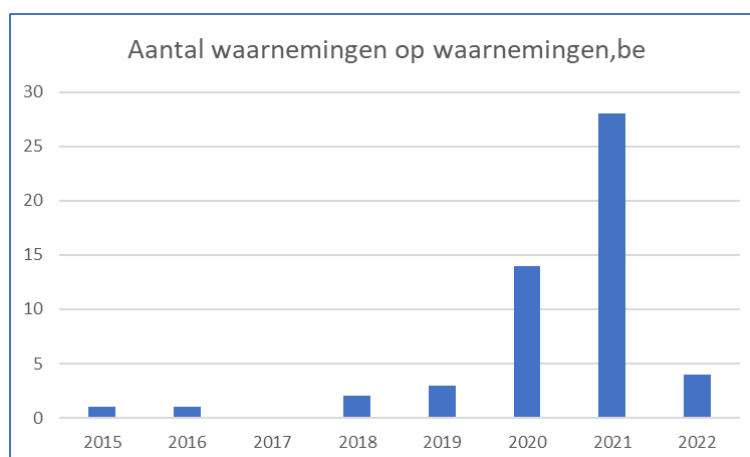
maar de soort stond er niet afgebeeld. Op de site waarnemingen.be, in het bijzonder de overzichtspagina van de Mierkevers, was de soort gelukkig terug te vinden, met name ***Tarsostenus carus***. De volgende toelichting staat vermeld bij deze soort: *Een exoot met origineel verspreidingsgebied in de regio om Australië incl. Tasmanie en Nieuw-Caledonie. Bekend van incidentele import in o.a. Zuid-Afrika, Californië en sommige landen in Europa. De soort heeft onder andere in Groot-Brittannië en Frankrijk vaste voet aan de grond gekregen en breidt zich met name in Frankrijk ook rasant uit.*

Blijkbaar is de soort reeds vroeger tweemaal aangetroffen in het Meetjesland, zijnde in 2021 te Merendree op 8 juni (Guido Bonamie) en te Belzele op 1 augustus (Thomas De Smet).

Het kevertje is gekend in Vlaanderen sinds 2006 (12/06/06), gevonden in Hamme.

Sindsdien zijn er op waarnemingen.be reeds 53 waarnemingen gemeld met in totaal 54 kevers. Vooral in de periode 2020-2021 werden zeer veel kevers waargenomen. Het succes van ObsIdentify is daar zeker niet vreemd aan. In 2021 waren 11 van de 28 waarnemingen aangeleverd via ObsIdentify.

De meeste kevers worden gezien in de maanden juni-juli, met de meeste in de maand juni.

In Europa werd deze kever voor het eerst ontdekt in Engeland. In november 1933 werden aldaar 3 exemplaren verzameld te Hull op Eucalyptus bij een importfirma van timmerhout. Dit hout kwam uit Australië en was aangetast door boorkevertjes (*Lyctus* sp.).

Op het Europese vasteland dook de soort voor het eerst op in Zuidwest-Frankrijk in de Lot op 6 augustus 1983. De soort bleek al vlug in staat om ook de aanpalende departementen te koloniseren. en in 2009 was hij al aanwezig in 28 departementen.

In Duitsland voor het eerst aangetroffen in 2014 en in Nederland wellicht in 2017, zeker vanaf 2018.

Tarsostenus carus staat bekend als een actieve vijand van kleine xylofage insecten. Dit Australisch mierkevertje leeft zowel op loof- als op naaldhout en het is ook te vinden in houtproducten die aangetast zijn door boorkevers (*Bostrichidae*) en schorskevers (*Scolytinae*).

Bronnen:

- http://www.entomologie-stuttgart.de/ask/literatur/Pankow_2014_Tarsostenus-carus.pdf
- <https://waarneming.nl/species/600124/>
- <https://waarnemingen.be/species/600124/>
- http://www.phegea.org/Phegea/2018/Phegea46-3_119-120.pdf
- http://www.phegea.org/Phegea/2011/Phegea39-4_152-155.pdf

Mierkevers in het Meetjesland

Chris Bruggeman

Naar aanleiding van het bovenstaand artikel bekijken we eens welk Mierkevers reeds gemeld zijn uit het Meetjesland.

Mierkevers (Cleridae) zijn veelal gekenmerkt door hun langwerpige lichaamsbouw en veelal door de sterke afstaande beharing over het gehele lichaam. Meestal zijn ze ook veelkleurig, maar dit is niet altijd het geval.

Ze kunnen verward worden met soorten uit de familie van de Melyridae of Bloemschildkevers, waarvan sommige soorten ook sterk behaard zijn.

De Belgische soortenlijst telt zeventien soorten, waarvan er tot op heden 4 soorten reeds vastgesteld zijn in het Meetjesland.

Mierenkever - *Thanasimus formicarius*

Deze soort is de meest waargenomen soort in onze regio en kan via de kleurkenmerken nauwelijks verward worden met een andere soort. Enkel *Thanasimus femoralis* heeft min of meer een gelijkaardig kleurpatroon, maar de poten van deze soort zijn roodkleurig in plaats van zwart bij *Thanasimus formicarius*.

De kever is vooral te vinden op boomstammen waar hij op zoek is naar volwassen schorskevers die hij als prooi verorbert. Per dag zou hij drie kevers opeten. Komt zowel voor op loof- en naaldbomen, maar is toch vooral te vinden op stammen van dennen. Kan het gehele jaar gevonden worden, maar toch vooral in de maanden maart-juni. De kever zou tussen de vier en tien maanden leven.

De kever zet zijn eitjes in het voorjaar af in de schors van door schorskevers aangetaste bomen, waarna de larven grote rovers zijn van de larven van schorskevers. Iedere kever produceert tussen de 20 à 30 eitjes. Om deze reden wordt geëxperimenteerd met deze kever als vorm van biologische bestrijding. De larven hebben een ontwikkelingstijd van twee jaar en verpoppen in het najaar, waarna de volwassen kever overwintert achter schors.

Huismierenkever - *Tillus elongatus*

Tot op heden is deze keversoort nog maar 10 maal waargenomen, gespreid over het Meetjesland. De kever heeft ongeveer dezelfde levenswijze als de voorgaande soort, maar komt bijna uitsluitend voor op loofbomen en vooral op beuk. De larven zijn vooral te vinden in door klopperen aangetast hout. De kever zelf is vooral te vinden in de maanden mei-juli, met een hoogtepunt in de maand juni. Bij deze soort is er een duidelijk verschil tussen de mannetjes en de vrouwtjes. De vrouwtjes hebben een rood halsschild, terwijl de mannetjes eenkleurig blauwzwart zijn (foto: Henk Wallays).

Roodhalskoprakever - *Necrobia ruficollis*

De laatste soort die in het Meetjesland gevonden is, is de Roodhalskoprakever.

Deze soort is nog maar tweemaal aangetroffen; Een eerste maal in 2018 door Bart Lutin-Smet in Ertvelde en een tweede maal door Henk Wallays in 2020 in Bellem.

Terwijl de vorige soorten parasiteren op larven van houtkevers, leeft deze soort van aas.

Dit kevertje is vooral met ladingen kopra, via het scheepsverkeer, wereldwijd verspreid geraakt. Volgens bepaalde onderzoekers is *N. ruficollis* te vinden in uitgedroogd aas, maar toch voornamelijk in fabrieken waar vlees en beendermeel wordt verwerkt. Andere onderzoekers menen echter dat dat zowel kevers als larven leven van andere insectenlarven: vliegenmaden, pels- en spekkevers, houtkeverlarven en kleermotten. Nog volgens een andere bron leeft de larve van vleesrestjes en aasetende vliegenmaden.

Foto: Henk Wallays

Tot de familie van de Mierkevers behoren ook de fel gekleurde bijenkever (*Trichodes apiarius*) en de behaarde bijenwolf (*Trichodes alvearius*). Deze zijn nog niet aangetroffen in het Meetjesland, maar vrij algemeen in de Kempen.

Deze kevers leven van stuifmeel en zijn te vinden op bloemen, waar ze ook andere bloembezoekende insecten verorberen. De larven daarentegen parasiteren in bijennesten, zowel van de honingbij, als van solitaire bijen, waar ze zowel eitjes, larven en poppen van de bijen consumeren.

Dood hout- en schimmelkevers in het Maldegemveld

Chris Bruggeman

Op 12 april 2022 werd een kortstondig onderzoek uitgevoerd in een bosje in het noordelijk gedeelte van het Maldegemveld door mezelf en André Braeckman.

Zowel houtzwammen (vooral roodporiehoutzwam en berkenzwam), als onder schors werd gezocht naar kevers. Tevens werd een raamval opgehangen voorzien van een drietal lokmiddelen (azijn, hexanol en duivenmest).

Ondanks de korte duur dat de raamval in gebruik was, met name twee uur, werden tegen alle verwachtingen in toch heel wat keversoorten gevangen. Zes soorten werden op naam gebracht. Het gaat hier over kleine tot zeer kleine kevertjes van 1 tot 3 mm groot.

Volgende soorten werden gevangen in de raamval:

- Drie soorten houtkevers die gangen boren in en onder de schors van loofbomen
  - *Xyloterus signatus* (3,5 – 4 mm groot)
  - Ongelijke Houtboorder - *Xyleborus dispar* (3,2 – 3,5 mm groot)
  - Kleine houtkever - *Xyleborus saxeseni* (2,0 – 2,4 mm groot)
- Twee soorten schimmelkevers:
  - *Corticaria gibbosa* (1,0 – 1,4 mm groot)
  - *Cartodere nodifer* (1,5 – 2,0 mm groot)
- Eén soort kortschildkever, die leeft in dierlijke mest en in groep kan zwermen
  - *Anotylus tetracaratus*

Hieronder enkele afbeeldingen van deze soorten (bron: Wikipedia)

Xyloterus signatus

Xyleborus dispar

Xyleborus saxeseni

Cortinicara gibbosa

Cartodere nodifer

Anotylus tetracarınatus

Op de Roodporiehoutzwam troffen we volgende soorten aan:

- Cryptophagus dentatus (1,9 -2,9 mm groot)
- Cis castaneus, een eerder zeldzame soort (2,1 mm groot)
- Epuraea distincta, talrijk aanwezig, maar zeker niet algemeen (2,2 – 3,4 mm groot)

Verwonderlijk is dat we geen enkel exemplaar van Mycetophagus vonden, hetgeen we zeker verwachtten.

Hierbij enkele foto's genomen door André Braeckman, met uitzondering van Cryptophagus dentatus, waarvan foto van Wikipedia.

Cryptophagus dentatus

Cis castaneus

Epuraea distincta

In een oude Berkenzwam vonden we 7 exemplaren aan van het Boletenzwartlijfje (*Diaperis boleti*). Een soort die vrij algemeen te vinden is in oude Berkenzwammen.

Onder de schors van diverse bomen vonden we ook nog de volgende soorten:

- Bloedrode kniptor - *Ampedus sanguineus* (foto: Chris Bruggeman)
- Platte houtknotskever - *Cerylon histeroides* (foto: Wikipedia)
- *Rhizophagus bipustulatus* (foto: Wikipedia)
- *Dinaraea aequata*, een niet algemene kortschildkever (foto: André Braeckman)

Bloedrode kniptor

Cerylon histeroides

Rhizophagus bipustulatus

Dinaraea aequata

Hetgeen we niet vonden, maar dit betekent zeker niet dat ze niet aanwezig zijn, waren de momenteel meest gevreesde schorskevers en bastkevers:

- Letterzetter - *Ips typographus*, die momenteel zeer dodelijk is voor vele fijnsparren
- Grote dennensnuitkever - *Hylobius abietis*
- Koperetser - *Pityogenes chalcographus*
- Kleine iepenspintkever - *Scolytus multistriatus*
- Grote iepenspintkever - *Scolytus scolytus*

Letterzetter

De Piepschuimkever (*Alphitobius diaperinus*), een Afrikaanse immigrant

Chris Bruggeman

Onlangs vond ik een aantal exemplaren van deze kever in mijn tuin. De oorsprong ervan is onbekend.

De piepschuimkever, vroeger bekend als tempexkever, dankt zijn naam aan het feit dat hij regelmatig wordt aangetroffen in isolatiematerialen van piepschuim (Isomo), in voornamelijk pluimveestallen. Deze kever voedt zich echter niet met de platen, maar gebruikt ze enkel als schuilplaats, waarbij vele gangen worden gemaakt en veel schade kan ontstaan.

Op het eerste zicht lijken ze een verkleinde versie van de meer gekende meeltor. Deze is 12 à 14 mm groot, terwijl deze kever slecht 7 à 8 mm groot is.

De kever is glanzend zwart of bruinachtig met roodbruine dekschilden, afhankelijk van leeftijd en individu. De voelsprietten zijn lichter gekleurd aan de top en bedekt met gelige haartjes.

De larven ervan zijn ook gekend onder de naam “kleine meelworm”.

Op het menu van de larven en de kevers staan schimmels, die groeien op rottend organisch materiaal, zoals mest en voerresten.

De piepschuimkever is sinds lang bekend als plaaginsect. Hij kan ook optreden als plaag in bewaarde producten zoals granen, soja, pinda's, lijnzaad, katoenzaad, tabak en gedroogd vlees.

De kever kan ook gevonden worden in composthopen.

De afkomst is onzeker, maar mogelijk is de kever afkomstig uit Sub-Saharisch Afrika en via Europa gemigreerd naar Noord-Amerika en andere werelddelen.

In musea worden piepschuimkevers gebruikt om karkassen te zuiveren en te ontdoen van weefsels.

De larven zijn, net als andere meelwormen, nuttig als voedselbron voor bijvoorbeeld reptielen in dierentuinen.

Sinds mei 2014 is de kleine meelworm ook toegelaten als eetbaar insect voor menselijke consumptie. De kleine meelwormen worden onder andere verwerkt in burgers en andere snacks en zijn een veelbelovende, proteïnerijke vleesvervanger.

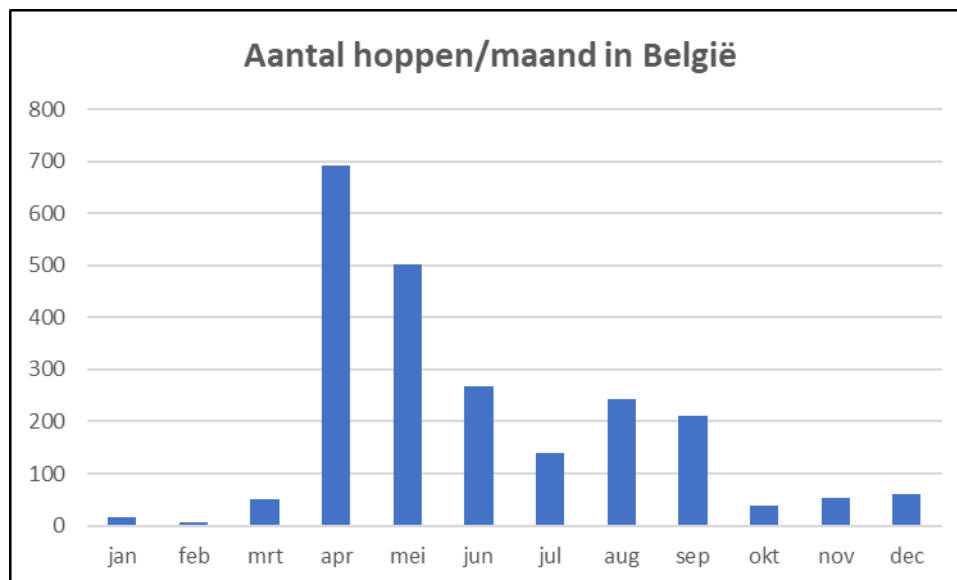
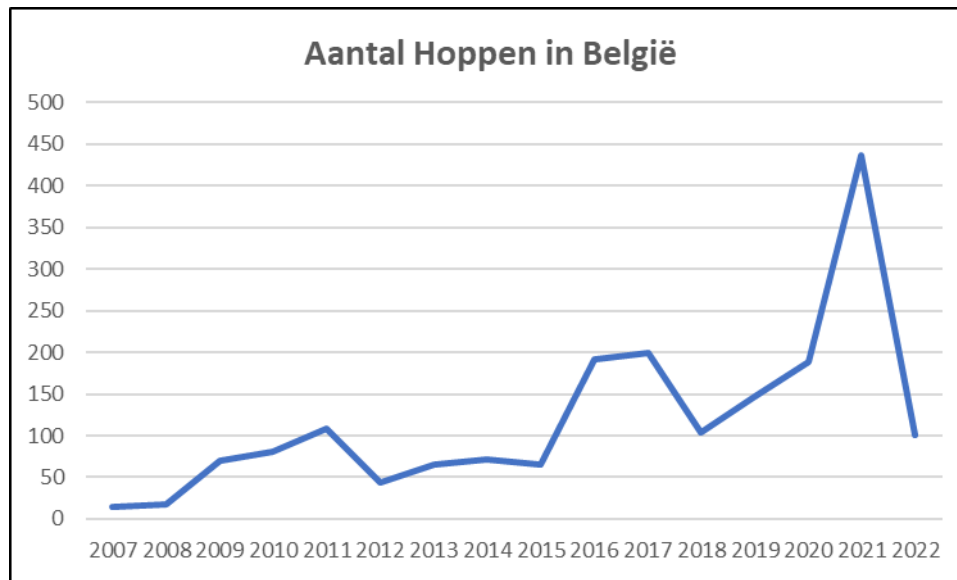

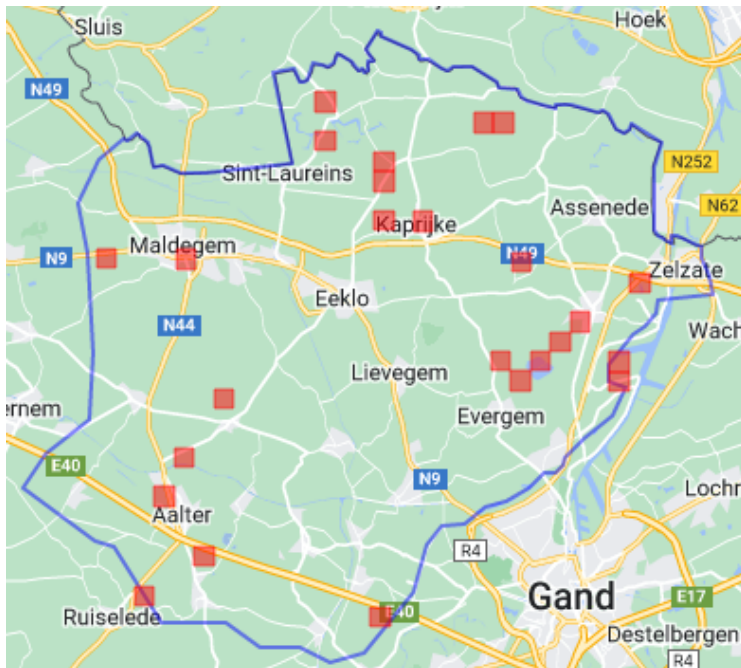
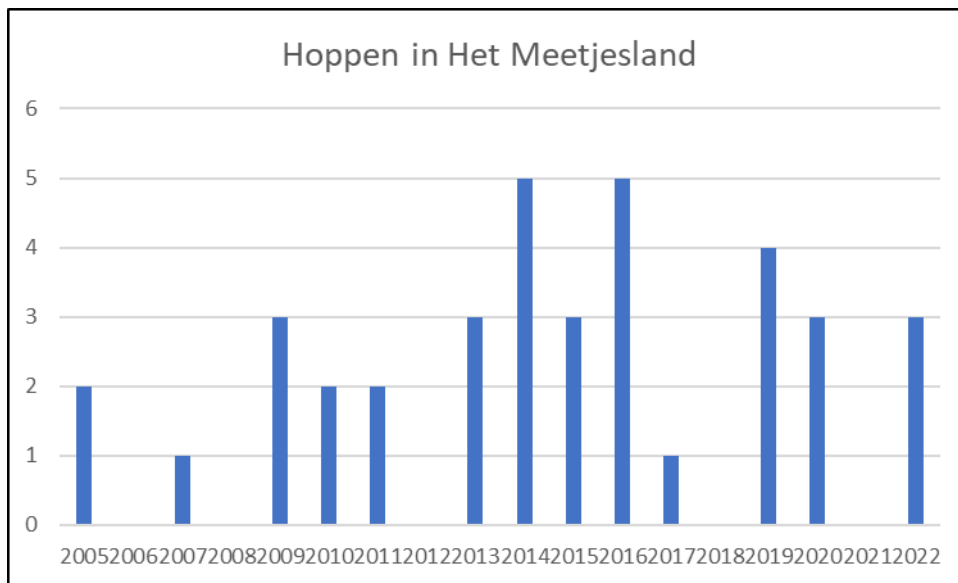
De Hop (*Upupa epops*) meer en meer te zien

Chris Bruggeman – Foto: Peter De Craene

De laatste jaren zien we een uitbreiding van het aantal waarnemingen van de Hop (*Upupa epops*) in België. Dit is ook het geval in het Meetjesland.

Dit kan het best geïllustreerd worden met een grafiek met het aantal waarnemingen.

In het begin van vorige eeuw was de Hop een schaarse tot zeer schaarse broedvogel in Vlaanderen, met een hoogtepunt van 60 tot 80 broedparen midden jaren vijftig. Vanaf de jaren zestig zijn de aantallen beginnen kelderen met het laatste broedgeval in 1981 aan de Westkust.

In Wallonië was de soort tot 1979 een regelmatige broedvogel. Pas in 2009, dertig jaar later dus, kon er in Chimay nog eens een broedgeval opgetekend worden.

In 2017 was er na 36 jaar terug een broedgeval in Vlaanderen in Weelde (Provincie Antwerpen) en in 2021 in het Hageven in Neerpelt. Wellicht waren er nog enkele meer, maar alle broedgevallen worden logischerwijs strikt geheim gehouden om de vogels niet te verstoren.

In Nederland werd in 2012 een succesvol broedpaar vastgesteld. Voorlopig breekt de soort niet echt terug door als broedvogel, maar gezien de toenemende korte termijn- trend in Frankrijk (+17%), en het opwarmende klimaat zullen in de nabije toekomst wellicht nog broedgevallen plaatsvinden.

De plaatsen in Het Meetjesland waar de Hop is vastgesteld sinds 2000 vind je op bijgevoegd kaartje.

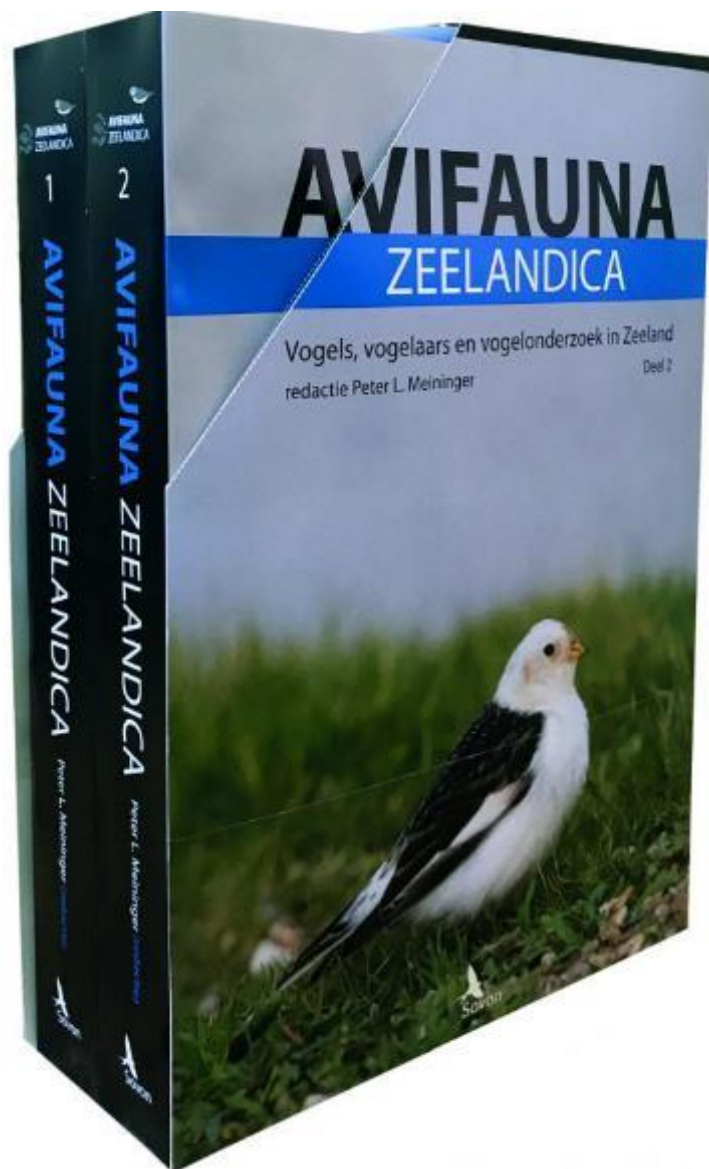

Op het menu van de Hop staan grote insecten zoals meikevers, rupsen, emelten en veenmollen; ook slakken en kleine reptielen. Hij zoekt vooral voedsel op de tast door de lange snavel in de grond te prikken. De hop broedt van april tot in juni. Heeft één legsel (soms twee) met meestal 4-7 eieren. Broedduur 14-16 dagen. Het nest bevindt zich in boomholtes, muren en steenhopen.

Boekbesprekingen

Avifauna Zeelandica. Vogels, vogelaars en vogelonderzoek in Zeeland.

Peter Meininger heeft met zijn redactieteam terug een kanjer van een naslagwerk afgeleverd. En dit kort na het verschijnen van de Flora Zeelandica.

In een turf van 6 kg krijg je heel wat informatie over de vogels in Zeeland. Op Europese schaal zijn de Zeeuwse Deltawateren een top-5-gebied als het gaat om vogel dichtheden. Daarnaast zorgt het bijzondere landschap -zout en zoet water, met en zonder getij, akkers en duinen- en het milde klimaat voor veel diversiteit.

De eerste 300 bladzijden geven een algemeen beeld van het vogelonderzoek in Zeeland hetgeen ook door een aantal Vlamingen is uitgevoerd. Ook de voornaamste vogelgebieden worden voorgesteld, evenals het fenomeen van vogeltrek.

In de daarop volgende 1000 bladzijden worden de diverse vogels besproken, steeds vergezeld van een foto van de soort genomen in Zeeland en veel kaartjes en grafieken. Een schat aan informatie, grotendeels ontleend uit de database van SOVON en waarneming.nl.

Van de meeste soorten is een soortbeschrijving opgenomen, gevolgd door info over waar broedgevallen in Zeeland, gegevens over trek en zomer- en winterverblijf, eventuele ringmeldingen,....

Een zeer geslaagd boekwerk dat niet zou mogen ontbreken in de kast van iedere vogelliefhebber met een hart voor Zeeland.

Auteur	Meininger P.L. (redactie)
Uitgever	Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen
Uitvoering	15 x 20 cm, Harde kaft, 1448 pagina's (twee delen)
ISBN	978-90-72121-53-0
Prijs	€ 59,50 (prijs voor Sovon-leden: € 49,50); €39,50 enkel geldig bij een bestelling van minstens 10 exemplaren. Dat kan via Huub Buysse (huubbuysse@zeelandnet.nl) of via Eric Martijn (ericencaro@gmail.com). Huub en Eric wonen beide in West-Zeeuws-Vlaanderen

Handboek Europese vogels - Alle kenmerken in beeld

Naast de voorgaande kanjer van een vogelboek is zopas nog een andere kanjer verschenen..

Alle relevante kenmerken die van belang zijn voor determinatie zijn overzichtelijk bijeengebracht en voorzien van spectaculair beeld. Het resultaat mag er dan ook zijn. Dit is het beste boek voor vogeldeterminatie dat er is. Dit is de nieuwe standaard voor het determineren van vogels in al hun verschillende verenkleden. Zowel het zomerkleed, winterkleed als juveniele kleed worden afgebeeld indien van toepassing voor de soort.

Aan dit project is meer dan zeven jaar fanatiek gewerkt door de Nederlandse topvogelaar Nils van Duivendijk, in samenwerking met vogelfotograaf Marc Guyt (AGAMI), die verantwoordelijk was voor het beeldmateriaal.

Door alles af te beelden wat voor de determinatie van belang is, is 'Handboek Europese vogels' overzichtelijk, praktisch en volledig. De ruime veldervaring van de auteur is in dit boek verzameld. Alle

herkenbare verschijningsvormen worden behandeld waarbij alle kenmerken in de best denkbare, vaak speciaal voor dit boek gefotografeerde, foto's zichtbaar zijn en worden aangeduid d.m.v. streepjes en korte teksten.

Als voorbeeld een deel van de info over de Steenuil op de volgende pagina.

- 720 in Europa waargenomen soorten
- Overzicht van alle verenkleden en kenmerken
- Meer dan 1000 pagina's ultieme vogelkennis
- Met 5500 spectaculaire foto's
- Geleverd als set van twee boeken

Bewijs dat dit boek een succes is, is dat het onmiddellijk uitverkocht was. Een tweede druk zal wellicht in juli of augustus beschikbaar zijn.

Auteur	Nils van Duivendijk – Beeld: AGAMI (Marc Guyt)
Uitgever	KNNV Uitgeverij
Uitvoering	17 x 24 cm, 1050 p, gebonden (set van twee boeken), full colour
ISBN	9789050118521
Prijs	Tijdelijk € 89,95 i.p.v. € 99,95 t/m 16 juli 2022

▼ Adulttype (juni)

Een kenmerkende/karakteristieke soort, mede door de sterke voorkeur voor open gebieden met weinig of geen bomen (Vale Steenuil buiten beschouwing gelaten). De aangeduide punten zijn de verschillen met Dwerguil. In het veld zal het ID-probleem nauwelijks voorkomen want de soorten komen zelden in elkaars nabijheid voor door de totaal verschillende habitatkeuze en de nauwelijks overlappende verspreiding. Vale Steenuil is de sterk gelijkende soort. 1^e jaars zijn na de lichaamsrui vrijwel gelijk aan adulten, maar de handpennen zijn puntiger en meer gesleten in het voorjaar dan bij oudere ex. (bij dit ex. niet te bepalen).

▼ Donsjong/juveniel (juli)

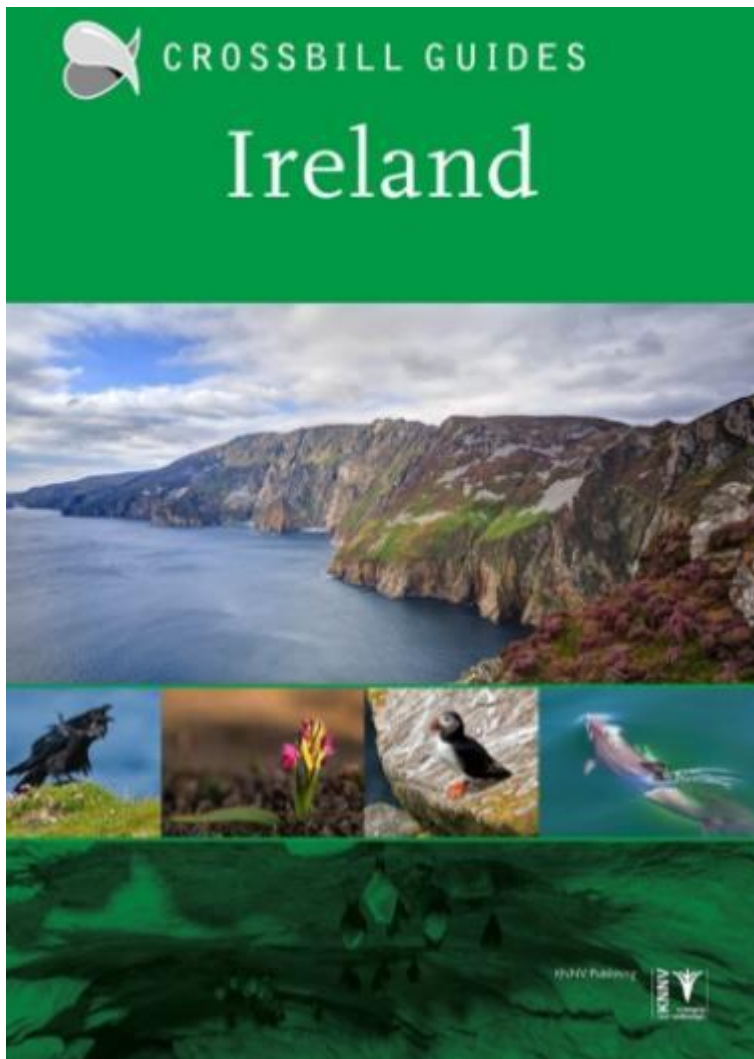
Als bij alle uilensoorten behouden uitgevlogen jongen nog enige tijd een 2^e donskleed voordat de echte veren verschijnen. Het juveniele kleed is dan direct vrijwel identiek aan dat van adulten.

▲ Adulttype (februari)

Crossbill Guide Ireland

Wie ooit al in Ierland is geweest is meestal onmiddellijk verliefd op dit land. De natuurlijke rijkdommen, prachtige landschappen, een vriendelijke bevolking,...

Ierland is een land van wilde landschappen en indrukken natuur. Nu is er een nieuwe reisgids in de serie Crossbill Guides die het land verkent. Deze natuurgids combineert beschrijvingen van natuur en landschap met routes waarin je oog in oog komt te staan met de Ierse wildlife. Wie flora, fauna, bijzondere ecosystemen en adembenemende landschappen wil beleven in Ierland, kan niet zonder deze gids.

Ierland, 'the Emerald Isle' is beroemd vanwege zijn lieflijke groene velden met hagen en stenen muurtjes. De kust daarentegen is juist wild en ruig. Kliffen en rotskusten vol zeevogels wisselen er in hoog tempo af met zandstranden, duinenrijen en zoutmoerassen. De kustwateren zijn een van de beste plekken in Europa om walvissen en dolfijnen te zien. Het zuidwesten heeft een mild klimaat en is bekend vanwege zijn 'Atlantische regenwouden' en kalksteenplateaus met een unieke flora en fauna – kortom een enorme diversiteit.

De Crossbill Guide Ireland is dé natuurreisgids van dit prachtige eiland. De gids beschrijft zowel de Republiek Ierland als het Britse Noord-Ierland. Net als de andere Crossbill Guides biedt dit boek een combinatie van achtergronden over landschap, ecologie, flora en fauna, en praktische informatie, waaronder een 23-tal uitvoerig beschreven natuurroutes (wandelen en auto) met de voornaamste bezienswaardigheden.. Voor wie de natuur wil ontdekken is dit een onmisbaar boek.

Auteur	Carsten Krieger
Uitgever	Crossbill Guides Foundation
Uitvoering	21 x 15 cm, 288 p, paperback, full colour
ISBN	9789491648205
Prijs	€ 28,95

Veldgids Nederlandse flora

In deze sterk gewijzigde 13e druk is de naamgeving en familie-indeling aangepast aan de nieuwste wetenschappelijke inzichten. Ook zijn nieuwe soorten, waaronder enkele invasieve exoten, toegevoegd.

Met deze complete flora breng je alle Nederlandse wilde plantensoorten op naam. De gehanteerde determinatiemethode heeft zich reeds jarenlang bewezen en brengt de gebruiker op een praktische en snelle manier tot de juiste soort. De sleutels zijn compact en geven een goed overzicht van de gebruikte kenmerken. Steeds is duidelijk aangegeven wat onderscheidende en wat aanvullende kenmerken zijn.

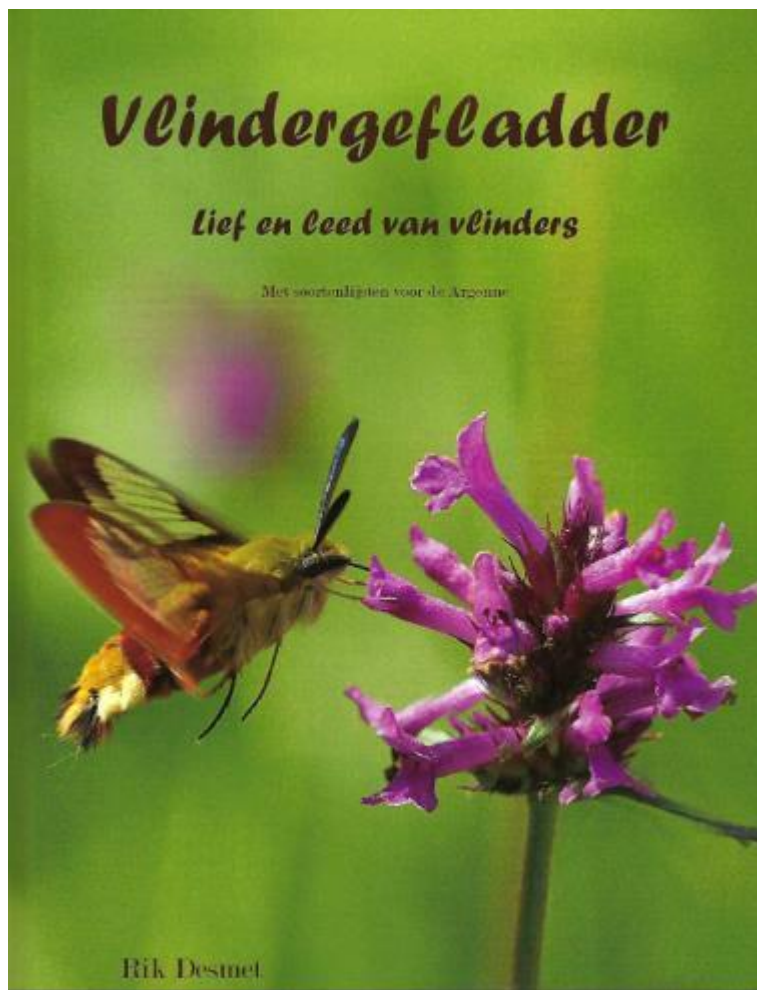
Beginners leren snel met deze flora te werken en ook de 'moeilijke' groepen zijn goed toegankelijk. Voor gevorderden is het een groot voordeel dat kenmerkende verschillen tussen verwante soorten in één oogopslag zichtbaar zijn. Dat is vooral zeer handig in het veld.

In deze veldgids zijn meer dan 2000 trefzekere tekeningen opgenomen die bedoeld zijn om de determinatie te ondersteunen en te verifiëren. Daarmee is deze veldgids de best geïllustreerde flora van Nederland.

De Veldgids Nederlandse flora is door het compacte formaat en de opzet als overzichtelijke determinatietabel zonder poespas, bij uitstek geschikt om in het veld een plant op naam te brengen.

Auteur	Henk Eggelte; bewerkt door Erik Simons
Uitgever	KNNV Uitgeverij i.s.m. FLORON
Uitvoering	14,5 x 23,5 cm, 496 p, flexibinding
ISBN	9789050118224
Prijs	€ 44,95

Vlindergefladder, lief en leed van vlinders

Wie het prachtige boek *De Argonne*, een indringende kijk ... (Desmet et al., 2019) gelezen heeft, weet dat Rik Desmet nog graag een aanvulling over de dag- en nachtvlinders had willen schrijven, maar het boek was al vrij lijvig geworden en het project werd toen uitgesteld. Rik heeft intussen in dit verband veel onderzoek op het terrein verricht en de beoogde publicatie heeft zich wederom 'ontpopt' tot een schitterend boek. Schitterend, niet alleen omwille van de mooie illustraties en foto's maar ook inhoudelijk. Wat maakt dit boek nu zo interessant? Aan (determinatie)gidsen over dag- en nachtvlinders is er momenteel geen gebrek maar geen enkel van deze moderne naslagwerken rept met één woord over het ontstaan van het vlinderonderzoek en de vele, oude publicaties die ooit over dit onderwerp zijn verschenen. Om dit uit te pluizen is veel moed en tijd nodig. Rik Desmet startte met het lezen van een aantal artikels. Dit wekte de nieuwsgierigheid naar steeds meer informatie over vlinders. Zich verder verdiepend in wetenschappelijke artikels en oude boeken, merkte de auteur dat de kennis over vlinders, kunst en wetenschap

de voorbije eeuwen elkaar beïnvloed hebben en vaak in één adem vermeld worden. Ongetwijfeld valt er nog meer nectar te halen uit de oude literatuur maar Rik Desmet fladderde van het ene naslagwerk naar het andere en pikte nuttige weetjes op die hij tot een nieuw geheel verwerkte. Het was immers niet zijn betrachting de geschiedenis van het vlinderonderzoek tot in de kleinste details uit de doeken te doen. Uiteraard heeft de auteur zich niet beperkt tot niet voor de hand liggende wetenswaardigheden, hij vouwt het vlinderleven voor ons open op een zeer originele wijze. Daarnaast heeft Rik Desmet zijn hart en ziel verloren in de Argonne. Hij is niet alleen. Veel Natuurpunters van de oudere generatie hebben deze uniek mooie streek ontdekt dankzij JNM-kampen, en velen zijn nadien geregeld blijven terugkeren. Rik Desmet – monsieur Rik - kent de Argonne als zijn broekzak. Dat blijkt ook uit *De Argonne*, een indringende blik... Vermits hij zijn onderzoek naar dag- en nachtvlinders ook in de Argonne verricht, lag het voor de hand dat er geregeld naar deze streek wordt verwezen. Dit gloednieuwe boek bevat eveneens een soortenlijst van de vlinders van de Argonne, het resultaat van een jarenlange vlinderinventarisatie in een deel van de streek door Rik Desmet, Bernard Misonne en Jean-Pierre Lamoline. Deze soortenlijst geeft uiteraard een overzicht van de dag- en nachtvlinders die je nu in de Argonne kan aantreffen. Ook verdwenen, bedreigde en nieuwe soorten worden beschreven. Het is dankzij dit langdurige onderzoek en zijn geologische kennis van de Argonne dat de auteur de biotopen uitstekend kan toelichten. *Vlindergefladder* is een boek waarin

je grasduint en telkens weer terugkeert. Het is een perfecte aanvulling op en een uitdieping van zijn eerdere publicatie over de Argonne.

Auteur	Rik Desmet
Uitgever	in eigen beheer
Uitvoering	21,5 x 30,5 cm, hard cover, full colour, hardback
ISBN	978 90 82984217
Prijs	€ 35,70 euro (af te halen in de Lozerstraat 29, 9770 Kruishoutem of te bestellen door 35,7 euro over te schrijven op rekeningnummer BE 12 9795 5548 8992). Voor meer info desmet.rik1@gmail.com

Walter Belis

Agenda

Paddenstoelenwerkgroep

Iedere woensdagnamiddag om 14 u. is er een begeleide inventarisatietoet.

De toet wordt ehter pas enkele dagen vooraf beslist en hangt af van diverse factoren.

Geïnteresseerden nemen vanaf heden het best contact met Lia Van Landschoot of Germain De Wispelaere.

Je kan je altijt laten plaatsen op de mailinglijst en ontvengt dan op zondag de plaats van de volgende activiteit.

Inventarisatie Het Leen

In 2023 viert het Provinciaal Domein Het Leen haar 50-jarig bestaan. Ter gelegenheid van dit jubileum wordt een nieuwe uitgave van de inventaris gepland.

Intussen zijn er sinds de laatste uitgave al heel wat nieuwe soorten bijgekomen en zijn er wellicht ook nog vele nieuwe soorten te ontdekken.

Daarom plannen we de komende drie jaar (2020-2021 en 2022) een nieuwe grondige inventarisatie van Het Leen.

Graag een oproep om jullie waarnemingen uit Het Leen te plaatsen op waarnemingen.be.

Plantenwerkgroep

Alle wandelingen gaan door op dinsdagavonden (verzamelen om 19.15 u op de plaats van afspraak).

Zie de volledige kalender op de volgende bladzijde.

<u>Datum</u>	Kilometerhok	<u>Gemeente</u>	<u>Stafkaart</u>	<u>Omschrijving</u>	<u>Plaats van afspraak</u>
5 juli	C3.11.14	Watervliet	14/1-2	Landsdijk (Hellepolder) - excursie in kader van Meetnet Algemene Planten	Kerk van de Landsdijk
16 augustus	D2.18.22	Lovendegem	21/3-4	Zuidelijke oever kanaal Gent - Brugge (zoektocht naar Fallopia ×conollyana)	Kerk van Lovendegem (parking aan achterkant)
30 augustus	C2.28.31	Eeklo	13/3-4	Waaibos (in beheer door Natuurpunt)	Sint-Vincentiusstraatje (zijstraatje Waaistraat)